

SUBROGACIJSKI ZAHTJEV OSIGURATELJA

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda br. PŽ-5293/2015-3 od 29. kolovoza 2019.

Vijeće: dr. sc. Srđan Šimac, predsjednik vijeća, Nikolina Mišković, sutkinja izvršiteljica i Marina Veljak, članica vijeća

Pri podizanju jahte pokretnom brodskom dizalicom, kojom su upravljali radnici marine, došlo je do pucanja nosača, pada jahte te njezina uništenja. Osiguratelj je svom osiguraniku (vlasniku jahte) isplatio naknadu iz ugovora o osiguranju. Predmet je spora subrogacijski zahtjev osiguratelja kao tužitelja protiv marine kao tuženika. U postupku osiguratelja protiv štetnika, štetnikova odgovornost prosuđuje se prema istim propisima koji se primjenjuju i u odnosu štetnika i osiguranika. Stupanjem u istovjetni pravni položaj svog osiguranika, osiguratelj ne dolazi u povoljniji položaj u odnosu na štetnika. To znači da osiguratelj nema neka druga ili povoljnija prava prema štetniku od svog osiguranika niti se takvom promjenom osobe vjerovnika u bilo čemu mijenja štetnikov pravni položaj. To se odnosi i na zastaru, i to na njezin početak, tijek i rokove zastare.

Predmet je spora subrogacijski zahtjev koji osiguratelj (tužitelj) temelji na činjenici da je svom osiguraniku (oštećeniku) isplatio naknadu iz osiguranja po osnovi štetnog događaja od 8. lipnja 2006. Jahta Azimut 55 J. T. u vlasništvu H. P. doplovila je u marinu tuženika radi obavljanja servisnih radova. Pri podizanju jahte pokretnom brodskom motornom dizalicom, kojom su upravljali tuženikovi radnici, a radi podnog pranja jahte, došlo je do pucanja nosača (tzv. bragi) i do pada jahte na betonski plato. Tuženik je istaknuo prigovor zastare utužene tražbine. Usto, on je otklonio svoju odgovornost za nastalu štetu.

Prvostupanjski je sud (Trgovački sud u Rijeci, presuda poslovni broj P-2876/2011-69 od 29. travnja 2015.) utvrdio međunarodnu nadležnost suda Republike Hrvatske za suđenje u ovoj pravnoj stvari pozivom na odredbu čl. 53. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (*Narodne novine* broj 53/91 i 88/01, dalje ZRSZ). Pozivom na odredbu čl. 28. st. 1. ZRSZ-a, prvostupanjski sud odlučio je da se na spor primjenjuje hrvatsko pravo.

Primjenom odredbe čl. 230. Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine* broj 35/05 i 41/08, u nastavku ZOO) te odredbi čl. 723. st. 1. i čl. 724. Pomorskog zakonika (*Narodne novine* broj 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13 i 26/15, dalje PZ), prvostupanjski je sud tuženikov prigovor zastare utužene tražbine ocijenio osnovanim.

Prvostupanjski sud zaključio je da se u postupku osiguratelja protiv štetnika štetnikova odgovornost prosuđuje prema istim propisima koji se primjenjuju i u odnosu štetnika i osiguranika. Prema tome, utvrđeno je da treba primijeniti trogodišnji zastarni rok.

Po ocjeni prvostupanjskog suda, zastara je počela teći od dana kad je oštećenik H. P. doznao za štetu i za osobu koja je štetu nanijela. To je najkasnije bilo 13. listopada 2006., kad je tužitelj oštećeniku isplatio naknadu iz osiguranja. Budući da je tužba podnesena 7. lipnja 2011., prvostupanjski sud ocijenio je da je tužiteljeva tražbina u zastari pa je tužbeni zahtjev odbijen kao neosnovan.

Protiv presude prvostupanjskog suda tužitelj je podnio žalbu zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da je Visoki trgovački sud (u nastavku VTS) preinači ili ukine, a predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Tužitelj smatra da je prvostupanjski sud propustio primijeniti odredbu čl. 230. st. 2. ZOO-a, kojom je propisano da u svakom slučaju tražbina naknade štete zastarijeva za pet godina otkad je šteta nastala. Prema njegovu mišljenju, prvostupanjski je sud pogrešno zaključio i o početku zastare i o danu saznanja za osobu koja je štetu učinila (13. listopada 2006.). U trenutku isplate naknade iz osiguranja ni on, ni H. P. nisu morali znati tko je štetnik.

U postupcima koji su vođeni protiv tuženika, tuženik je osporavao postojanje svoje odgovornosti.

U odgovoru na tužiteljevu žalbu, tuženik je osporio osnovanost iznesenih žalbenih navoda.

VTS je odlučio da tužiteljeva žalba nije osnovana.

Nakon što je pobijana presuda ispitana na temelju odredbe čl. 365. st. 2. Zakona o parničnom postupku (u nastavku ZPP), u granicama dopuštenih žalbenih razloga, pazeći pri tome po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354., st. 2., t. 2., 4. 8., 9., 11., 13. i 14. ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava, VTS je utvrdio da je ona pravilna i na zakonu osnovana.

Cijeneći utvrđene činjenice i izvedene dokaze VTS je u cijelosti prihvatio ocjene prvostupanjskog suda i njegov zaključak o osnovanosti tuženikova prigovora zastare, odnosno o neosnovanosti tužbenog zahtjeva. VTS smatra da je prvostupanjski sud na pravilan način ocijenio izvedene dokaze i utvrdio činjenično stanje na koje je pravilno primijenio materijalno pravo. Istaknuo je da obrazloženje pobijane presude sadrži opširne i valjane razloge i u odnosu na tužiteljeve navode koje kasnije navodi u žalbi. U svojoj presudi VTS se osvrće na neke elemente koji idu u prilog pravilnosti ocjene (odluke) suda prvog stupnja.

Predmet je spora subrogacijski zahtjev koji je posljedica osigurateljeve (tužiteljeve) isplate naknade iz ugovora o osiguranju svom osiguraniku (oštećeniku). Tužitelj je svom osiguraniku isplatio naknadu iz ugovora o osiguranju u iznosu od 232.080,00 EUR (utužena tražbina) 13. listopada 2006. godine. U takvom slučaju radi se o zakonskoj personalnoj subrogaciji prema kojoj isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguratelja, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade sva osiguranikova prava prema osobi koja je po bilo kojoj osnovi odgovorna za štetu (čl. 963. st. 1. ZOO-a). Drugim riječima, osiguratelj ulazi u sva prava svog osiguranika. Stupanjem u istovjetni pravni položaj svog osiguranika, osiguratelj ne dolazi u povoljniji položaj u odnosu na štetnika. To znači da osiguratelj nema neka druga ili povoljnija prava prema štetniku od svog osiguranika, niti se takvom promjenom osobe vjerovnika u bilo čemu mijenja štetnikov pravni položaj. To se svakako odnosi i na zastaru, i to na njezin početak, tijek i rokove zastare. Zbog toga VTS smatra da je pravilna ocjena suda prvog stupnja o primjeni, u ovom slučaju, trogodišnjeg zastarnog roka (čl. 723. st. 1. PZ-a i čl. 963. st. 1. ZOO-a, u vezi s odredbom čl. 230. st. 1. ZOO-a).

Prema VTS-ovu mišljenju, dan plaćanja naknade osiguratelja svom osiguraniku nije odlučan za početak tijeka zastare. U protivnom, taj bi se rok mogao neograničeno produžavati, što nije u skladu sa samom svrhom zastare. Takav stav zauzeo je i Vrhovni sud Republike Hrvatske u svojim odlukama, npr. odluka u predmetu Revx- 1126/2016-2 od 3. listopada 2018.

U obrazloženju presude VTS ističe da se prema podacima u spisu ne može utvrditi kojeg je točno dana oštećenik prijavio štetu tužitelju. Međutim, iz rezultata izvedenih dokaza proizlazi da je tužitelj, očito nakon oštećenikove prijave štete, angažirao svog vještaka procjenitelja M. S. radi utvrđenja svih okolnosti nastanka štete. Taj je vještak u razdoblju od 13. do 15. lipnja 2006. pregledavao oštećenikovu jahtu, a nalaz i mišljenje, za tužitelja, dao je 12. listopada 2006. Na temelju tog nalaza i mišljenja, tužitelj je isplatio oštećeniku naknadu iz osiguranja. U svome nalazu i mišljenju vještak je opisao kako je došlo do oštećenja jahte. Usto, naveo je da je oštećenik još 8. lipnja 2006. podnio prijavu policiji ukazujući joj na tuženikovu odgovornost. Zbog opisanog, VTS smatra kako je tužiteljeva tvrdnja da oštećenik nije doznao za štetnika u roku od tri godine suprotna rezultatima provedenog postupka i neosnovana.

Odluku o parničnom trošku sud drugog stupnja ocijenio je pravilnom i zakonitom, kako po osnovi čl. 154. st. 1. ZPP-a, tako i po visini čl. 155. ZPP-a.

Slijedom navedenog VTS je temeljem čl. 368. st. 1. ZPP-a odbio kao neosnovanu tužiteljevu žalbu i potvrdio presudu suda prvog stupnja kojom je kao neosnovan odbijen tužbeni zahtjev.

Bilješka:

Autori prikaza ove presude smatraju da je VTS pogrešno primijenio odredbu čl. 963. st. 1. ZOO-a. U ovom sudskom sporu riječ je o subrogaciji iz ugovora o pomorskom osiguranju pa se ne primjenjuju odredbe iz dijela drugog, odjeljka 2, odsjeka 27. ZOO-a nego PZ kao *lex specialis* (arg. iz čl. 923. st. 1. ZOO-a i čl. 684. st. 5. PZ-a). Za pitanje subrogacije stoga je mjerodavna odredba čl. 723. PZ-a.¹

Također, ističemo da je pravilnije govoriti o subrogaciji nego o regresnom pravu osiguravatelja koje spominje VTS u svojoj presudi.²

Nadalje, smatramo dvojbenim i pitanje je li pri odlučivanju u ovom sporu primijenjen ispravan zastarni rok. VTS je odlučio da treba primijeniti trogodišnji zastarni rok iz čl. 230. st. 1. ZOO-a. Smatramo da se u ovom slučaju ne radi o izvanugovornoj odgovornosti za štetu, nego o tražbini za naknadu štete zbog povrede ugovorne obveze, čl. 230. st. 3. ZOO-a u vezi čl. 225. ZOO-a, prema kojem rok zastare iznosi pet godina. Naime, štetnik je marina, a oštećeni korisnik usluga marine (podizanje jahte dizalicom marine i pranje podvodnog dijela trupa) pa bi se radilo o ugovornoj odgovornosti iz ugovora o djelu.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstvena savjetnica u trajnom zvanju
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Izv. prof. dr. sc. Adriana Vincenca Padovan, viša znanstvena suradnica
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

ASSIGNMENT OF RIGHTS OF THE INSURED AGAINST THE RESPONSIBLE PERSON TO THE INSURER (SUBROGATION)

High Commercial Court of the Republic of Croatia
Pž-5293/2015-3, 29 August 2019

Upon the insurer's payment of indemnity under the insurance contract, all claims of the insured against the person liable for damage shall be assigned to the insurer by virtue of law, up to the amount of the indemnity paid.

¹ Vidjeti: Pavić, Drago, *Ugovorno pravo osiguranja – komentar zakonskih odredaba*, Tectus d.o.o., Zagreb, 2009., str. 390.

² Pavić, Drago, op. cit., str. 544, bilješka broj 795.